

פרק 2

נקודות גישה

(תאריך עדכון 30.12.13)

2.0 מבוא

נוסף על העתקה של מידע הנמצא בפריט המקוטלג, על המקטלג לקבוע נקודות גישה (access points) שלפיהן יהיה אפשר לחפש בתוך הקטלוג ולאתר את הפריט. נקודות גישה אלה יכולות להיות שמות של אנשים, שמות משפחות או תאגידים הקשורים לפרסום (במגוון הקשרים), שמות של יצירות וגם נושאים המתארים את תוכנו של הפרסום. מתן נקודות גישה לפי נושאים נקרא בישראל גם "מפתוח" ואינו כלול בכללי הקיטלוג העוסקים בעיקר במידע תיאורי. בפרק זה נעסוק באופן כללי בקביעת נקודות גישה לפי אישים ומשפחות, תאגידים ושמות יצירות, ובשלושת הפרקים הבאים נפרט את כללי קביעת צורותיה של כל קבוצה.

2.1 סוגי נקודות הגישה

נקודות הגישה בהן נעסוק הן: אנשים (בודדים ומשפחות), תאגידים מסוגים שונים וכן שמות של יצירות. אנשים ותאגידים יכולים ליצור יצירות, למלא תפקידים אחרים ביצירות (עורך, מתרגם, מאייר, במאי, זמר, מוציא לאור, נותן חסות וכד'). נקודות גישה יכולות גם להיות קשורות אחת לשנייה (למשל: תאגיד בעל שם חדש הממשיך את הפעילות של תאגיד קודם).

בכללי הקיטלוג שקדמו לכללי RDA נקודות הגישה נקראו עיולים (entries) והיתה אבחנה בין עיולים ראשיים (Main entries) לבין עיולים משניים (Added entries). בעידן הכרטיסים המודפסים היתה חשיבות מיוחדת לבחירת העיול הראשי, שהרי הוא הופיע בכל מערכת הכרטיסים וכל אחד מהעיולים המשניים הופיע רק בכרטיס אחד. בעידן המחשב יש שערערו על הצורך להכתיר את אחת מנקודות הגישה כ"ראשית" ובארצות מסוימות נוהגים לקודד את כולן כשוות-ערך. הנוהג האמריקני בקידוד המידע הביבליוגרפי בפורמט "מרק" עדיין מחייב שאחת מנקודות הגישה תהיה "ראשית" וכך נמשיך לנהוג גם בארץ. יש גם חשיבות לקביעת נקודת גישה ראשית (או "ראשונה בין שוות") לצורך ציטוט ביבליוגרפי, לזיהוי חד-ערכי של יצירות ולקביעת סימן הספר. לצורך כך, נגדיר את **נקודת הגישה הראשית** ("העיול הראשי" במינוח הישן) כיוצר היצירה (אם יש כמה, הראשון או הראשי מביניהם). בהיעדר יוצר מזוהה, כותר היצירה עצמה (לפעמים עם תוספות שונות) ייחשב לנקודת הגישה הראשית. יש לציין שהביטוי "נקודת גישה ראשית" בו אנו משתמשים בספר זה אינו מופיע בכללי RDA, אלא רק נקודות גישה שהן חובה ואלה שהן רשות.

הזיקה בין אנשים ותאגידים ליצירות יכולה להיות זיקת יוצר (creator) או זיקת משתתף (contributor). היוצרים אחראים ליצירת התוכן האינטלקטואלי של היצירה (טקסט, מוסיקה, יצירת אמנות וכד') וחשיבותם ליצירה היא מרכזית. משתתפים למיניהם יכולים למלא רשימה ארוכה של תפקידים: עריכה, תרגום, איור, עיבוד, בימוי, הלחנה, ביצוע (של יצירה מוסיקלית, משחק (בסרט קולנוע), ועוד. כללי RDA הם מינימליסטיים מאד לגבי מספר נקודות הגישה שהן חובה לפריט מסוים ומשאירים הרבה לשיקולו של המקטלג. ספריות רבות וקבוצות של ספריות קבעו המלצות לנהלים מומלצים ("best practices") כדי להגיע לאחידות סבירה שתאפשר שימוש בין-מוסדי ברשומות קיטלוג. בכללים הבאים נציין את נקודות הגישה שהן חובה ב-RDA, את אלה שהם רשות ואת אלה שהם מומלצים.

2.2 יוצרים (creators) ותורמים (contributors)

היוצר הוא האחראי לתוכן המחשבתי, הספרותי או האמנותי של יצירה כולה או של חלק גדול ממנה. יוצר יכול להיות לא רק סופר אלא גם צייר, צלם וכד', בהתאם למהות הפרסום. למשל: צלם הוא היוצר של ספר המכיל אוסף מצילומיו, מלחין הוא היוצר של יצירה מוסיקלית, מעבד יצירה מסוגה לסוגה (מחזה לסיפור וכד') הוא יוצרו של היצירה החדשה וכן הלאה. המונח "יוצר" אינו מוגבל לבני אדם בלבד. תאגידים (שם כולל לגופים מאוגדים מכל הסוגים) יכולים להיות היוצרים של סוגים שונים של פרסומיהם: דו"ח של ארגון, פרוטוקול דיונים של כנס, קטלוג של ספרייה, שירים שחוברו על ידי חברי להקה (כקבוצה) וכד'. למשל, משרד האוצר הוא ה"יוצר" של הצעת תקציב המדינה, והקונגרס הציוני הוא ה"יוצר" של פרוטוקול דיוניו. המקרים בהם תאגיד נחשב ליוצרו של פרסום יפורטו בכללים להלן.

על פי כללי RDA חובה לתת נקודת גישה ליוצר הראשי (בין שהוא מזוהה כיוצר עיקרי או יחיד), אם אין "יוצר ראשי", חובה לתת נקודת גישה לפחות ליוצר הראשון הנזכר בפרסום. מתן נקודות גישה ליוצרים נוספים מומלץ מאד אך אינו חובה. השונה מכללי הקיטלוג הקודמים הוא שאין מגבלה על מספר נקודות הגישה ליוצרים (אפילו עשרות, אם יש!) והדבר נתון לשיקולו של המקטלג ולנהלים מומלצים מוסכמים של גופי תיאום מקצועיים.

אפשר לתת נקודת גישה לא רק לאדם או לגוף הקשור ליצירה שנחשב "יוצר". יש גם תפקידים בעלי חשיבות משנית הראויים לציון ולמתן נקודות גישה.

2.3 מונחי יחסות (relator terms)

כיוון שיש סוגים שונים של נקודות גישה, לא תמיד ברור לקורא מה הקשר בין כל נקודת גישה שנתן המקטלג ליצירה המקוטלגת. חלק מהקשרים מובנים מתוך העתקת המידע התיאורי ("מאת פלוני", "בעריכת פלוני" וכד') אך העתקה זאת לא תמיד מסבירה את כל הקשרים, וגם עצם העתקת חלקים מהמידע אינה חובה אלא רשות.

כללי AACR אפשרו להוסיף לחלק מעיולי האנשים ציון תפקיד (למשל : כהן, דוד, **מתרגם**) אך ספריות רבות לא נהגו לעשות זאת, או עשו זאת באופן חלקי בלבד, בין השאר משום שבמערכות ממחושבות פחות משוכללות השם עם התוספת נתפס כשם נפרד. גם כללי RDA אינם מחייבים הוספת מונחים מקשרים לשמות, אבל מאפשרים זאת בכלל השמות (גם תאגידים) ובכלל התפקידים (גם למשל : כהן, דוד, **מחבר**). מומלץ לנהוג כך. בספריות שאינן יכולות לנהוג כך או שאינן רוצות לנהוג כך אפשר על ידי הערה להסביר את הוספת נקודת הגישה.

דוגמאות של מונחים מבחינים שכיחים הם :

	יוצרים
author	מחבר ¹
artist	אמן
compiler	מלקט
photographer	צלם
adaptor	מעבד

	תורמים
director	במאי
editor	עורך
translator	מתרגם
actor	שחקן
singer	זמר
host institution	מוסד מארח
issuing body	גוף מנפיק וכד'

למשל :

ביאליק, חיים נחמן, מחבר
 גולדברג, לאה, מחבר
 גאון, יהורם, זמר
 בנק ישראל, מחבר (כאשר הבנק הוא יוצר הפרסום)
 אוניברסיטת תל-אביב, מוסד מארח

רשימה מלאה של המונחים המבחינים המותרים בשימוש (יותר ממאה!) נמצאת בנספח I של כללי RDA. רשימת המונחים עם צורות מקבילות בעברית כפי שאושרו ע"י ועדת הקיטלוג הארצית נמצאת בנספח ב' לספר זה.

2.4 זיהוי יצירות

¹ המקשרים יהיו תמיד בלשון זכר.

פרסומים שונים יכולים להיות פשוטים או מורכבים לזיהוי. אם אדם אחד חיבר ספר, ללא שותפים וספר זה הופיע רק פעם אחת, הרי שמו הייחודי של האדם (אולי בתוספת תאריכים או מידע מבחין אחר) בתוספת שם הספר הם זיהוי מוחלט של פרסום זה. לעומת זאת ישנן יצירות שנוצרו על ידי מספר אנשים או תאגידים, וכן פרסומים שהופיעו פעמים רבות בווריאציות שונות. למשל: ויליאם שייקספיר חיבר יצירה אחת בשם "המלט" אשר יצאה לאור אלפי פעמים, בכותרים שונים, בשפות שונות, על ידי עורכים שונים, עם מפרשים שונים, על ידי מתרגמים שונים, בנייר, בצורה דיגיטלית, בהקלטות קול, ובוידאו. ברור שבמקרים כאלה נצטרך להתייחס לשלל השינויים והשותפים השונים כדי לזהות בשביל הקורא את הפריט הנמצא לפנינו.

במקרים מסוימים נקודת האחיזה המרכזית שלנו תהיה שמה (כותרה) של היצירה ולא אחד מיוצריה.

2.5 הכותר

שמה של יצירה יירשם בצורה אחידה. אם היצירה הופיעה תמיד באותו שם, דבר זה מובן מאליה, אך במקרים רבים אותה יצירה יכולה להופיע בשינויי שם ועלינו לרכז את כל הווריאציות תחת שם אחד, מאחד, המכונה "כותר אחיד". כלל זה נכון גם לגבי יצירות של יוצרים מזוהים וגם לגבי יצירות אנונימיות. חלק גדול מהספרות היהודית הקלאסית (תנ"ך, התלמוד והמדרשים, ספרות הקבלה וספרות התפילה) נרשם תחת כותרים אחידים וישנם כללים מיוחדים ליצירות אלה אשר יפורטו בפרק 5.

נוסף לכותרה האחיד או הרשמי של יצירה, אפשר להוסיף נקודות גישה גם לכותרים "אחרים" (variant titles) הקשורים לפרסום. דוגמאות לכותרים אחרים הם כותר שונה המופיע על הכריכה, כתיב שונה של הכותר (למשל: אותו כותר עברי בכתיב מלא או חסר), כותרים מקבילים (כאשר לפרסום מספר כותרים באותה שפה או בשפות שונות), או בשם כפול (כותר חליף), (למשל: החופש הגדול, או, תעלומת הארגזים; "פרנקנשטיין, או, פרומיתאוס המודרני").

2.6 פרסומים בעלי אחריות משותפת (יוצרים ותורמים)

ישנם מקרים בהם מספר אנשים או תאגידים שותפים לחיבורו של פרסום. שותפות זאת יכולה להיות באותו תפקיד (למשל: שני מחברים או יותר של אותה היצירה) או בתפקידים שונים (למשל: מחבר, עורך וצייר). אפשר לחלק פרסומים בעלי אחריות משותפת לכמה סוגים:

2.6.1 יצירה שנוצרה על-ידי כמה אנשים או תאגידים, כאשר אחד מהם מופיע כאחראי ראשי. במקרה זה נזהה את היצירה לפי האחראי הראשי, בלי להתייחס למספר העוזרים שיש לו, ושמו יהיה נקודת הגישה הראשית, ובמינוח הישן "העיוול הראשי".

2.6.2 יצירה שנוצרה ע"י מספר אנשים או תאגידים בעלי אותו תפקיד בלי ציון יוצר ראשי. במקרה זה נקודת הגישה הראשית תיקבע לפי היוצר הראשון, ללא קשר למספר היוצרים הנוספים.² חובה לתת נקודת גישה ליצירה לפי יוצרה הראשון. מותר ורצוי לתת נקודות גישה גם לשאר היוצרים, ללא מגבלה על מספרם, לפי שיקול דעתו של המקטלג ו/או לנהלים מוסכמים.

2.6.3 פרסום שהוא תוצאה של שיתוף פעולה בין מספר אנשים בעלי תפקידים שונים (למשל: פרסום המכיל צילומים וטקסט כאשר הצילומים נעשו על-ידי אדם אחד והטקסט נכתב על ידי אדם אחר). במקרה זה, בחירת האחראי הראשי דורשת שיקול חלקו של כל אחד (מבחינה כמותית), חשיבות תפקידו של כל אחד וכן צורת הצגת התפקידים בפרסום עצמו. הנחיות לשיקולים אלה יפורטו בהמשך פרק זה.

2.7 מקורות המידע

זה יותר מחמש מאות שנה, לספר המודפס יש מקום קבוע להצגת "תעודת הזהות" שלו, הרי הוא עמוד השער (title page). שער הפרסום ולעתים קרובות, דפי מקדם נוספים³ או הקולופון⁴, הם מקור האינפורמציה הראשי בשביל המקטלג. לסוגים אחרים של פרסומים אין תמיד שער במובן הרגיל והמידע המזהה עשוי להימצא במקומות שונים (בתחילתו או בסופו של סרט וידאו, על גבי האריזה, על חומר מלווה וכד') ונצטרך להסתמך גם על מקורות אלה. לפעמים על המקטלג לחפש ולהביא מידע מחוץ לפרסום עצמו או ליצור בעצמו תחליף למידע המזהה. במקרים של אחריות משותפת, צורת הצגת האינפורמציה בפרסום עשויה לקבוע את צורת הקיטלוג.

2.8 יצירות של יוצר מזהה

חובה לקטלג כל פרסום שהוא פרי יצירתו של יוצר אחד (אדם או תאגיד) לפי שם היוצר. הפרסום יקטלג לפי יוצרו גם אם אינו נזכר ביצירה עצמה, אך זוהה בוודאות במקורות ביבליוגרפיים מוסכמים.

נקודת גישה ראשית: עגנון, שמואל יוסף, מחבר
נקודת גישה לכותר: תהלה

נקודת גישה ראשית: המכון לפיריון העבודה והיצור, מחבר
נקודת גישה לכותר: קטלוג סרטים תשל"ו-1976

² שונה מ"כלל השלושה" ב-AACR2 אשר הבחין בין פרסומים עם שנים או שלושה יוצרים לבין פרסומים עם יותר משלושה יוצרים.

³ דפי מקדם (preliminary pages) הם: שער(י) הפרסום, מעבר לשער(ים), כל עמוד המופיע לפני השער וגם המעטפת.

⁴ קולופון (colophon) הוא הצהרה בסוף הפריט הנותנת מידע לגבי אחד או יותר מהנתונים הבאים: כותר, מחבר, מו"ל, מדפיס, תאריך או כל מידע אחר.

Primary access point: Mendenhall, George E., author

Title access point: The tenth generation

2.9 יצירות של יוצר בלתי-מזוהה

יצירה שיוצרה אינו ידוע תזוהה לפי כותרה (לדוגמא: ספר *מודע לבינה*, פירוש של המשנה שמחברו אינו ידוע). אם מספר יצירות שונות נושאות אותו שם, יש להוסיף לשם היצירה פרט מבחין (פרטים על כך בפרק 5). אם הפרסום מיוחס לאנשים שונים או גופים שונים, יש להוסיף נקודת גישה לכל אחד. אם המקורות הביבליוגרפיים מצביעים על אחד מהם שהוא היוצר הסביר ביותר, יש לרשום אותו כ"יוצר הראשי" ולהוסיף נקודות גישה לאחרים.

אם ציון של יוצר בלתי מזוהה הוא ראשי תיבות, משפט או כל ציון אלפא-נומרי אחר, יש להתייחס אליו כשם יוצר לכל דבר.

נקודת גישה ראשית: אחד מותיקי ירושלים, מחבר
נקודת גישה לכותר / משפט אחריות: ימי המצור, מאת אחד מותיקי
ירושלים

Primary access point: Physician, author

Title access point / statement of responsibility: Liquor and Lincoln
/ by a Physician

אם ציון היוצר היחיד הוא סימן מיוחד לא אלפביתי ולא מספרי (למשל: "מאת ***") יש לרשום את הפרסום תחת כותרו בלבד. אין נותנים נקודת גישה לסימן.

2.10 יצירות של מספר יוצרים

2.10.1 יוצר עיקרי. אם אחד מיוצרי היצירה (לאו דווקא הראשון) צוין כיוצר העיקרי⁵ יש לזהות את היצירה לפיו וחובה לתת נקודת גישה לפי שמו. רצוי לתת נקודות גישה גם לאחרים אך חובה תמיד לתת נקודת גישה גם ליוצר הנזכר ראשון.

2.10.2 אחריות שווה. אם אין יוצר עיקרי, יש לתת נקודת גישה לפי הראשון המוזכר. רצוי לתת נקודות גישה גם לאחרים.

בשער:

ניתוח מגמות המתמחות במושב בשיטת התכנון הקירורסבי מאת נחמיה
חסיד ויקיר פלסנר

⁵ יוצר עיקרי יכול להיות מצוין במפורש במקום כלשהוא בספר או על ידי הבלטה בשער (למשל: אותיות גדולות יותר). אם אין אחד מהציונים האלה, נחשבים כל היוצרים בעלי אחריות שווה.

נקודת גישה חובה : חסיד, נחמיה, מחבר
נקודת גישה נוספת : פלסנר, יקיר, מחבר

בשער :

The Kibbutz: A bibliography of scientific and professional
publications in English by Shimon Shur, Benjamin
Beit-Hallahmi, Joseph Raphael Blasi and Albert I. Rabin

Primary access point: Shur, Shimon, author

Additional access point: Beit-Hallahmi, Benjamin, author

Additional access point: Blasi, Joseph Raphael, author

Additional access point: Rabin, Albert I., author

אם היצירה הופיעה במספר כרכים, וסדר שמות היוצרים איננו אחיד בכל
הכרכים, יש לקבוע את צורת הקיטלוג לפי שער הכרך הראשון. השינוי באחריות
מכרך לכרך יצוין בהערה או ברשימת התוכן. למשל :

כרך ב' תורגם ע"י דפנה לוי.
Volume 2 by John Smith.

2.10.3 פרסומים בעלי אחריות משולבת (תפקידים שונים, יוצרים ותורמים)
פרסומים רבים הם תוצאה של שיתוף פעולה בין מספר אנשים ו/או תאגידים, גם
בתפקידי יצירה וגם בתפקידים משניים (תורמים). על המקטלג לקבוע נקודות גישה
ראשית ונקודות גישה נוספות על פי תרומתו של כל אחד ועל פי תפקידיהם כפי שהם
מוצגים בפרסום. לפעמים אותו פרסום שיוצא לאור בשינויי ניסוח בשער (או מקור
מידע אחר) יקוטלג בדרך שונה. כאשר יצירה מורכבת מתרומות שונות של אנשים
רבים לעתים קרובות נקודת הגישה הראשית תהיה לפי כותר היצירה ולא לפי אף
אחד מהשותפים. לדוגמא : סרט קולנוע ששותפים בו תסריטאי, במאי, שחקנים,
מפיק, צלם ועוד.

2.11 קבצים, לקטים ויצירות ערוכות

2.11.1 פרסום שהוא אוסף של חיבורים עצמאיים של יוצרים שונים שיש לו כותר
כולל יזוהה לפי כותרו. רצוי לתת נקודות גישה לעורכים או למלקטים (אם יש).

בשער :

מחקרי עבודה בישראל בעריכת רבקה בר-יוסף ואליעזר לשם

נקודת גישה : בר-יוסף, רבקה, עורכת
נקודת גישה : לשם, אליעזר, עורך

בשער :

החינוך המוסרי : חמש מסות מאת ג'יימס מ' גוסטאפסון, ריצ'ארד ס. פיטרס, לורנס קולברג, ברונו בטלהיים, קנת קניסטון ; עברית - צבי ארד.

נקודת גישה : גוסטאפסון, ג'יימס מ., מחבר
נקודות גישה אפשריות לשאר המחברים ולמתרגם

נ.ב. ככלל, "עריכה" נחשבת תפקיד משני ולא "יצירת" והעורך אינו נחשב יוצר היצירה. לעומת זאת, מלקט האוסף חומר ממקורות שונים נחשב יוצר, גם אם הוא לפעמים מכנה עצמו בשם "עורך". תופעה זאת שכיחה במיוחד ביצירות ביבליוגרפיות כאשר מלקט הביבליוגרפיה נקרא לעתים קרובות "עורך" ובמקרים כאלה יש להתייחס אליו כמלקט/יוצר.

2.11.2 אם לכל יצירה בקובץ שער נפרד, יש לפרט את היצירות בהערת תוכן ואפשר לתת לכל אחת מהן נקודת גישה (מחבר + כותר.
כותר (נקודת גישה ראשית) : אוצר שיטות על מסכת תמורה

הערה : התוכן : מלאכת חושב / משה בצלאל לוריא -- תמורת תודה / מרדכי אליעזר ובר -- לקט הקוצרים / פנחס מיכאל רוק

נקודת גישה : לוריא, משה בצלאל. מלאכת חושב
נקודת גישה : ובר, מרדכי אליעזר. תמורת תודה
נקודת גישה : רוקח, פנחס מיכאל. לקט הקוצרים

2.11.3 אם הפרסום כולל כמה יצירות של אותו מחבר בלי כותר כולל, הכותר הקובע (רכיב הכותר) הוא רק הכותר הראשון. רצוי לתת נקודות גישה גם ליצירות הנוספות.

שער : המלט - המלך ליר - רומיו ויוליה
נקודת גישה לכותר : המלט
נקודת גישה לכותר נוסף (רשות) : המלך ליר
נקודת גישה לכותר נוסף (רשות) : רומיו ויוליה

אפשר ליצור כותר כולל מוסכם, למשל : מחזות. מבחר

2.12 עיבודים

יצירה שעובדה לסוג ספרות שונה נחשבת ליצירה חדשה. למשל : עיבוד לשפה קלה, עיבוד לילדים, עיבוד מחזה לסיפור, רומן לתסריט וכד'. תקצירים ועדכונים "קלים" אינם נחשבים לעיבודים.

עיבוד נחשב יצירה עצמאית חדשה והמעבד נחשב ליוצרה. יש לתת גם נקודת גישה ליוצר ולכותר המקורי.

בשער :
יונה לבנה
כתב ל' פאפיק
עבד אוריאל אופק

נקודת גישה ראשית : אופק, אוריאל, מחבר
נקודת גישה נוספת : פאפיק, ליב. יונה לבנה

2.13 יצירות הכוללות חומר אמנותי וטקסט

2.13.1 ליצירה אשר היא פרי עבודתם המשותפת של אמן (צייר, צלם וכד') וסופר, נקודת הגישה הראשית תיקבע לפי המודגש כעיקרי (בצורה טיפוגרפית או במפורש) בשער או במקור התיאור. אם אין הדגשה מיוחדת אז ליוצר המופיע ראשון ונקודת גישה נוספת לשני.

בשער :
מחוף האמש
משה גת - ציורים
משה ברזילי - שירים

נקודת גישה ראשית : גת, משה, אמן
נקודת גישה נוספת : ברזילי, משה, מחבר

2.13.2 מהדורה מאוירת של יצירה ספרותית תקוטלג לפי מחבר הטקסט. המקטלג רשאי להוסיף נקודת גישה למאייר, אם לדעתו האיורים חשובים⁶.

2.13.3 פרסום של חומר אמנותי המוקדש לאמן אחד, והכולל תמונות של יצירותיו וחומר כתוב עליו, יקוטלג לפי מחבר הטקסט אם הוא מוצג על השער בתפקיד של מחבר. אם מחבר הטקסט מוצג בתפקיד של עורך או פרשן יש לקטלג את הספר לפי האמן ולהוסיף נקודת גישה לעורך או לפרשן.

Picasso
fifty years of his art by Alfred H. Barr

Primary access point: Barr, Alfred H., author
Additional access point: Picasso, Pablo, artist

⁶ הנחיית ספריית הקונגרס למקטלגים שלה היא תמיד לתת נקודת גישה למאיירים של ספרי ילדים.

Picasso - his life, his art
edited by Domenico Porzio and Marco Valsech

Primary access point: Picasso, Pablo, artist
Additional access point: Porzio, Domenico, editor
Additional access point: Valsech, Marco, editor

קטלוג של תערוכה שרובו תמונות של יצירות אמן אחד, יקוטלג לפי האמן. אך אם התמונות אינן מהוות את רוב היצירה, יש לקטלג את היצירה לפי האחראי לתכנה (בדרך כלל המוזיאון). בכל המקרים יש לתת נקודת גישה גם לשני. אם הקטלוג מתאר תערוכה של אמנים רבים יש לקטלג אותה לפי האחראי לתכנה. אם הקטלוג מתאר יצירות אמנות מאוסף מוזיאון אחד יש לקטלג אותה לפי שם המוזיאון.

2.13.4 יצירה אמנותית המועברת מצורה אחת לשנייה (למשל: תחריט המבוסס על ציור) יש לתת את נקודת הגישה הראשית תחת הכותרת של האחראי לעיבוד. אם שם המעבד אינו ידוע יש להתייחס אל היצירה כאנונימית ולקבוע את נקודת הגישה הראשית לפי הכותר ולתת נקודת גישה למקור.

2.13.5 רפרודוקציה של יצירת אמנות (למשל - צילום של פסל) יש לקטלג לפי הכותרת של היצירה המקורית, עם נקודת גישה נוספת לאדם או לתאגיד האחראים לרפרודוקציה, אם הם ידועים.

2.14 יצירות בתוספת חומר ביוגרפי

2.14.1 יצירה המשלבת חומר מקורי של אדם עם חומר ביוגרפי עליו, תקוטלג לפי מחבר הביוגרפיה אם הוא מוצג כמחבר היצירה.

בשער:

The life and letters of Benjamin Jowett
by Evelyn Abbott and Lewis Campbell.

Primary access point: Abbott, Evelyn, author
Additional access point: Campbell, Lewis, author
Additional access point (subject): Jowett, Benjamin

2.14.2 אם המחבר מוצג בתפקיד של עורך, יש לקטלג את היצירה לפי מחבר החומר המקורי.

בשער:

The Life and Letters of Charles Darwin
edited by Francis Darwin

Primary access point: Darwin, Charles, author
Additional access point: Darwin, Francis, editor

2.15 יצירות עם פירושים

פרסום הכולל טקסט של יצירה עם טקסט של פירוש מאת מחבר אחר, תקוטלג בהתאם לצורת הצגת שני התפקידים בשער:

2.15.1 אם הפרסום מוצג כפירוש על היצירה המקורית, כאשר הטקסט המקורי הוא גורם שולי (לדוגמא, פרסום שהוא פירוש ארוך מאד להגדה של פסח ובו גם הטקסט המלא של ההגדה, או פירוש ליצירה הכולל רק מובאות מהיצירה המקורית המפורשת), יש לקטלג אותו לפי מחבר הפירוש עם נקודת גישה למחבר הטקסט של היצירה המקורית.

דוגמא:

בשער: ספר משנה ברורה, והוא פירוש יפה ומנופה על שו"ע אורח חיים ... חברתי ... ישראל מאיר ברי' אריה זאב הכהן (ספר זה כולל גם את הטקסט המלא של ה"שולחן ערוך")

נקודת גישה ראשית למחבר הפירוש: כהן, ישראל מאיר
נקודת גישה נוספת למחבר ה"שולחן ערוך": קארו, יוסף

דוגמא:

בשער: שלומית לפיד
גיא אוני
מאת: אלון מלצר

נקודת גישה ראשית: מלצר, אלון
נקודת גישה נוספת: לפיד, שלומית. גיא אוני

(הדוגמא השניה היא ביקורת ספרותית של הרומן גיא אוני, ובו רק מובאות מהיצירה המקורית.)

2.15.2 אם הפרסום מוצג כמהדורה של הטקסט המקורי המלווה בפירוש, יש לקטלג אותו לפי מחבר הטקסט המקורי עם נקודת גישה נוספת למחבר הפירוש.

בשער:

משנה תורה (יד חזקה)

משה בן מימון
ערוך על פי כתבי-יד ודפוסים ישנים, מנקד ומפרש
בתוספת מבואות מאת פלטיאל בירנבוים

נקודת גישה ראשית : משה בן מימון, מחבר
נקודת גישה נוספת : בירנבוים, פלטיאל, ערוך, מחבר הפירוש

אם שער הפרסום מציג את היצירה בצורה שונה מאוד ממהותו של הפרסום, רשאי המקטלג להתעלם מהשער בקביעת נקודת הגישה. במקרה זה עליו להתחשב בגורמים הבאים:

- הצגת הפרסום כפי שהיא משתקפת בחומר המבוא
- היחס הכמותי בין הטקסט המקורי והפירוש
- הבלטה של הטקסט המקורי או הפירוש באמצעות הטיפוגרפיה
- אם הטקסט מפוצל כל כך עד שאי אפשר ל לקרוא אותו ברציפות

במקרה של ספק יש לקטלג את הפרסום לפי מחבר הטקסט המקורי.

2.16 ראיון או דו-שיח

יצירה שהיא ראיון או דו-שיח תקוטלג לפי המראיין, אם המראיין השתתף בו באופן פעיל או שהטקסט נוסח בלשונו של המראיין. יש לתת נקודות גישה לאנשים האחרים שהשתתפו בשיחה. אם המראיין לא השתתף באופן פעיל בראיון או שהיצירה לא נכתבה בלשונו, יש לקטלג את היצירה לפי המשתתף הראשי. אם אין משתתף ראשי מקטלגים לפי שם המשתתף הראשון או לפי הכותר, בהתאם לכללי הקיטלוג המתאימים.

בשער :

קישון

דו-שיח ביוגרפי

נקודת גישה ראשית : לונדון, ירון, מראיין
נקודת גישה נוספת : קישון, אפרים, מרואיין

2.17 קיצורים, עידכונים, תיקונים

מהדורה מקוצרת, מעודכנת או מתוקנת של יצירה הנושאת עדיין את שם היוצר המקורי תקוטלג לפי שם זה, עם נקודת גישה נוספת לערוך, למעדכן וכד'.
בשער :

Sears list of subject headings.

10th edition, edited by Barbara M. Westby

Primary access point: Sears, Minnie Earl. Author
Additional access point: Westby, Barbara M., editor

אם היצירה מוצגת כיצירה חדשה, יש לקטלג אותה לפי היוצר החדש בתוספת נקודת גישה ליצירה המקורית.

בשער :

Guide to reference books
9th edition
compiled by Eugene P. Sheehy

Note element: Revised, expanded and updated version of the 8th edition by Constance Mabel Winchell

Primary access point: Sheehy, Eugene P., compiler
Additional access point: Winchell, Constance Mabel. Guide to reference books

2.18 תרגומים

פרסום שהוא יצירה מתורגמת יקוטלג לפי המידע המזהה של היצירה המקורית (יוצר + כותר או לפעמים כותר בלבד). אפשר להוסיף נקודת גישה נוספת למתרגם. רצוי לעשות כן אם היצירה היא יצירת ספרות, אם היא יצירה קלסית וכן אם המתרגם הוא אדם שהמקטלג סבור שיחפשו את היצירה לפי המתרגם הזה.

בשער :

לומר הכל
מבחר שירים
פול אלואר
עברית - עזרא זוסמן

נקודת גישה ראשית : אלואר, פול, מחבר
נקודת גישה נוספת : זוסמן, עזרא, מתרגם

אם התרגום הוא תרגום חופשי, יש להתייחס אליו כאל עיבוד (כלל מס' 2.12). אוסף תרגומים של יצירות של סופרים שונים דינו כדין קובץ (כלל מס' 2.11)

2.19 פרסומי תאגידים⁷

⁷ לצורת נקודות הגישה של תאגידים ראה פרק 4.

תאגיד יכול ליצור פרסומים בדומה ליוצר-אדם. צריך להבחין בין המקרים בהם יש להתייחס לפרסום כיצירתו של התאגיד, ובין המקרים בהם יש להתייחס לפרסום כיצירתו של האדם אשר חיבר את הפרסום עבור התאגיד, כדלקמן:

תאגיד נחשב ליצור של פרסומיו אם פרסומים אלו מביעים את דעתו הקולקטיבית של התאגיד או מסכמים את פעולותיו (דו"ח פעילות, החלטות, מסמכי מדיניות, מאזן, תקציבים וכד') או שמפרטים את משאביו (למשל: קטלוג של ספרייה, מצאי של התאגיד). אם צוין בפירוש שם האדם אשר הכין את הפרסום בשביל התאגיד, יש לתת גם לו נקודת גישה. אם הפרסום כולל תוצאות של מחקר המבוצע בשביל התאגיד, הפרסום נחשב כיצירה של אותו אדם. אפשר להוסיף נקודת גישה לתאגיד בתפקיד "תורם" אם אינו משמש רק כמוציא לאור של הפרסום. בדרך כלל, אם שם התאגיד מופיע בראש השער, אך תפקידו בפרסום אינו מפורש כיוצר או מוציא לאור, יש לתת לו נקודת גישה. אם הוא מופיע רק בתחתית השער, יש להניח שהוא משמש מו"ל בלבד).

בשער:

ארגון ספרני ישראל
דו"ח פעולות הארגון בין כנס לכנס (1962-1969)
מאת מנחם צבי ברקאי

נקודת גישה ראשית: ארגון ספרני ישראל, מחבר
נקודת גישה נוספת: ברקאי, מנחם צבי, מחבר

בשער:

A Catalogue of the medieval and renaissance manuscripts
and incunabula in the Boston Medical Library
compiled by James F. Ballard.

Primary access point: Boston Medical Library, author
Additional access point: Ballard, James F., compiler

כנס נחשב ה"יוצר" של אוסף דיוניו, ומדינה נחשבת "יוצרת" של חוקיה והסכמיה.

2.20 יחידות משנה של תאגידים

פרסום אשר מחברו הוא יחידת משנה של תאגיד, יקוטלג לפי הכותרת המתאימה ליחידת המשנה.

נקודת גישה ראשית: ישראל. נציבות המים. אגף ההקצאות והרשוי
נקודת גישה לכותר: המים בישראל : תצרוכת ותפוקה, 1962-1971.

2.21 פרסומים משפטיים

פרסומים משפטיים (חוקים, תקנות, אמנות וכד') נחשבים יצירות של הרשות האחראית. אם מדובר בקובץ חוקים, כותר היצירה יהיה כותר אחיד "חוקים וכו'". להלן דוגמאות של כמה מנקודות הגישה (יוצר + כותר אחיד) הנפוצות יותר :

נקודת גישה ראשית : ישראל
נקודת גישה לכותר אחיד : חוקים וכו'

נקודת גישה ראשית : ירושלים
נקודת גישה לכותר אחיד : חוקים וכו'

נקודת גישה ראשית : ישראל
נקודת גישה לכותר אחיד : אמנות וכו'

Primary access point: Israel

Uniform title access point: Laws, etc.

בשער :

דת ומדינה בחקיקה
לקט חיקוקים ופסיקה
בעריכת זרח ורהפטיג, חיים חפץ, דוד גלס

נקודת גישה ראשית : ישראל.
נקודת גישה לכותר אחיד : חוקים וכו'
נקודות גישה נוספות לעורכים

2.22 חוקים בודדים

אם הפרסום כולל חוק מסוים, יופיע שמו הרשמי של החוק ככותר אחיד . אם קיימים חוקים שונים תחת אותה כותרת ואותו כותר, יש להוסיף תאריך.

נקודת גישה ראשית : ישראל
נקודת גישה לכותר אחיד : חוק הבטוח הלאומי. תשכ"ח

Primary access point: United States.

Uniform title access point: Copyright act 1973

כללי קיטלוג של פרסומים משפטיים אחרים (פסקי דין של בתי משפט וכד') הם רבים ומפורטים, ואין כאן מקום לפרט אותם. הזקוק לכלל מיוחד יעיין בכללי RDA עצמם.

2.23 יצירות מוסיקליות

ה"יוצר" של יצירה מוסיקלית הוא בדרך כלל המלחין. תפקידים נוספים (ונקודות גישה נוספות) יכולים להיות בעבור כותב הליברית, המשורר, הפזמונאי או המעבד (לכלים אחרים). בהקלטות של ביצועים מוסיקליים אפשר להוסיף נקודות גישה גם לתזמורת, למנצח, לסולנים וכד'. לכללים מפורטים לחומר לא-ספרי, ראו פרק 9 הכולל גם התייחסות לתווי מוסיקה ולהקלטות קול.